

# RECUPERACIÓ DE CURSOS ANTERIORS

## Nivell: 2ESO

### DOSSIER de preparació

#### INFORMACIÓ IMPORTANT A TENIR EN COMPTE:

- La presentació d'aquest dossier és **imprescindible** per poder presentar-se a la **prova de recuperació del nivell de 2ESO**
  - La prova estarà basada en les activitats d'aquest dossier
  - Per tant, en fer-les **amb consciència**, ja t'estaràs preparant la prova!!  
😊
- Cal que **TOTES les activitats**
  - estiguin correctament fetes** (correctes no vol dir perfectes; per descomptat, pots fer-hi errors! Però que siguin errors producte de l'esforç, no de la deixadesa)
  - siguin presentades **en el termini establert**
- Llegeix atentament els enunciats de les activitats proposades abans de fer-les. Si tens qualsevol dubte, **demana ajut al professorat de Ciències Socials**



#### CRITERIS D'AVALUACIÓ D'AQUEST DOSSIER

A l'hora de corregir-te el dossier, el professorat tindrà en compte els següents criteris d'avaluació:

| Criteri                                                                                                | Punts aconseguits | Punts totals | NOTA FINAL |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|--------------|------------|
| 1. Tots els <b>textos</b> estan <b>ben subratllats</b>                                                 |                   | 2            |            |
| 2. <b>Totes</b> les activitats estan <b>fetes</b>                                                      |                   | 3            |            |
| 3. La <b>majoria</b> d'activitats estan <b>ben fetes</b> i es <b>nota l'esforç</b> per a aconseguir-ho |                   | 3            |            |
| 4. Hi ha una <b>bona presentació</b> i la <b>lletra</b> és <b>llegible</b> .                           |                   | 2            |            |

| Nom i cognoms de l'alumnx | Grup-classe |
|---------------------------|-------------|
|                           |             |



## L'EDAT MITJANA 1: ELS REGNES GERMÀNICS I L'APARICIÓ DEL FEUDALISME

### EL REGNES GERMÀNICS EN EL SEGLE VI



### ELS PAÏSOS D'EUROPA A L'ACTUALITAT





## ELS REGNES GERMÀNICS

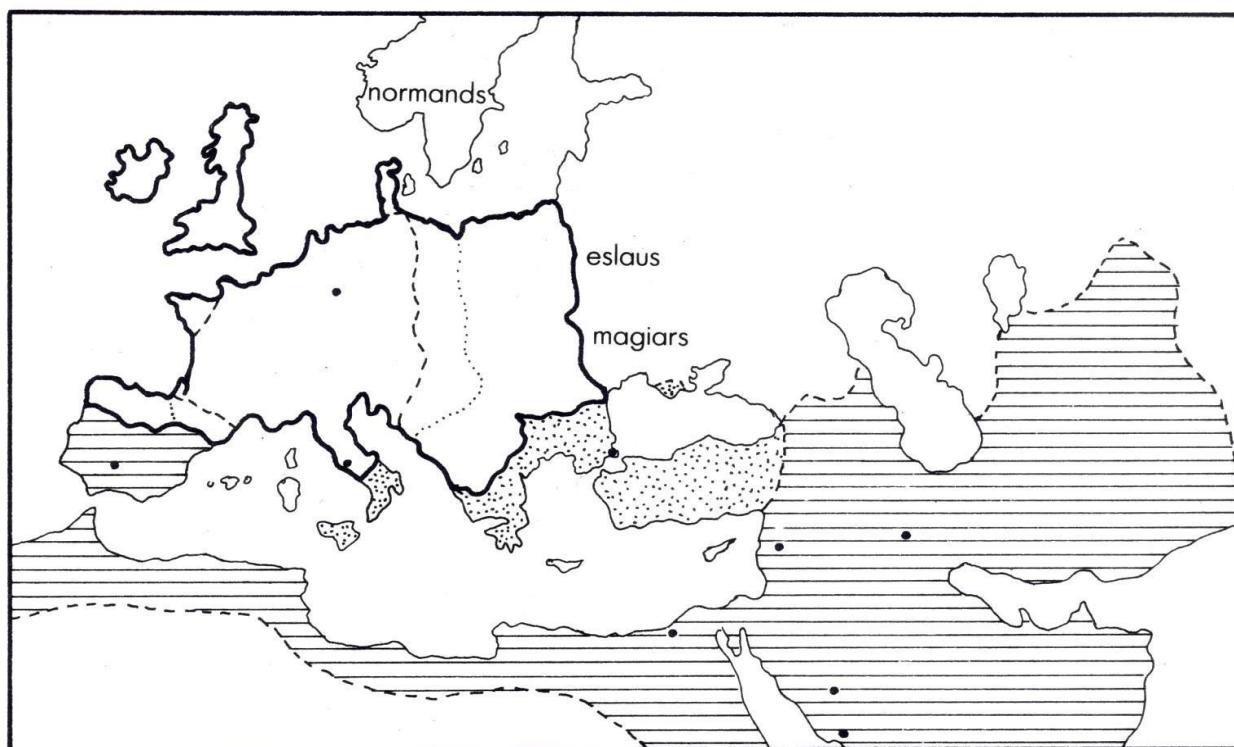
1. Observa atentament els mapes anteriors i escriu el nom dels pobles germànics que es van assentar en els països actuals següents:

| ALEMANYA | ESPANYA | FRANÇA | HONGRIA | ITÀLIA | PORTUGAL | REGNE UNIT |
|----------|---------|--------|---------|--------|----------|------------|
|          |         |        |         |        |          |            |

## L'APARICIÓ DEL FEUDALISME

2. Llegeix atentament els textos en columna de la pàgina següent i subratlla-hi la informació més important. Després, observa el mapa de sota i fes-hi les activitats que se't demanen:

Segle IX



Imperi Bizanti



Europa Feudal



Dominis musulmans

----- límits Imperi carolingi

..... límits marques de l'Imperi

1. Situa-hi l'oceà Atlàntic, el mar Mediterrani, el mar Negre, el mar Caspi, el mar d'Aral, el mar Roig, el mar del Nord, el mar Bàltic i el mar d'Àràbia amb el golf Pèrsic. Pinta'ls amb blau clar.





2. IMPERI BIZANTÍ:
  - a. pinta amb color lila el seu territori
  - b. situa-hi la seva capital, **Bizanci** (antiga Constantinoble i actual Istanbul)
3. IMPERI MUSULMÀ:
  - a. pinta amb color verd els seus territoris
  - b. situa-hi les principals capitals: **La Meca, Còrdova, Bagdad, Damasc, Medina i El Caire**
4. IMPERI CAROLINGI i EUROPA FEUDAL:
  - a. situa-hi el nom de la capital política de l'Imperi (**Aquisgrà**) i religiosa (**Roma**) i de les marques de l'Imperi carolingi: **Marca Hispànica, Marca de l'Est i Marca Bretona**
  - b. pinta amb colors diferents, però d'una mateixa gamma: l'**Imperi carolingi**, les **marques** de l'Imperi i la resta de l'**Europa feudal**.

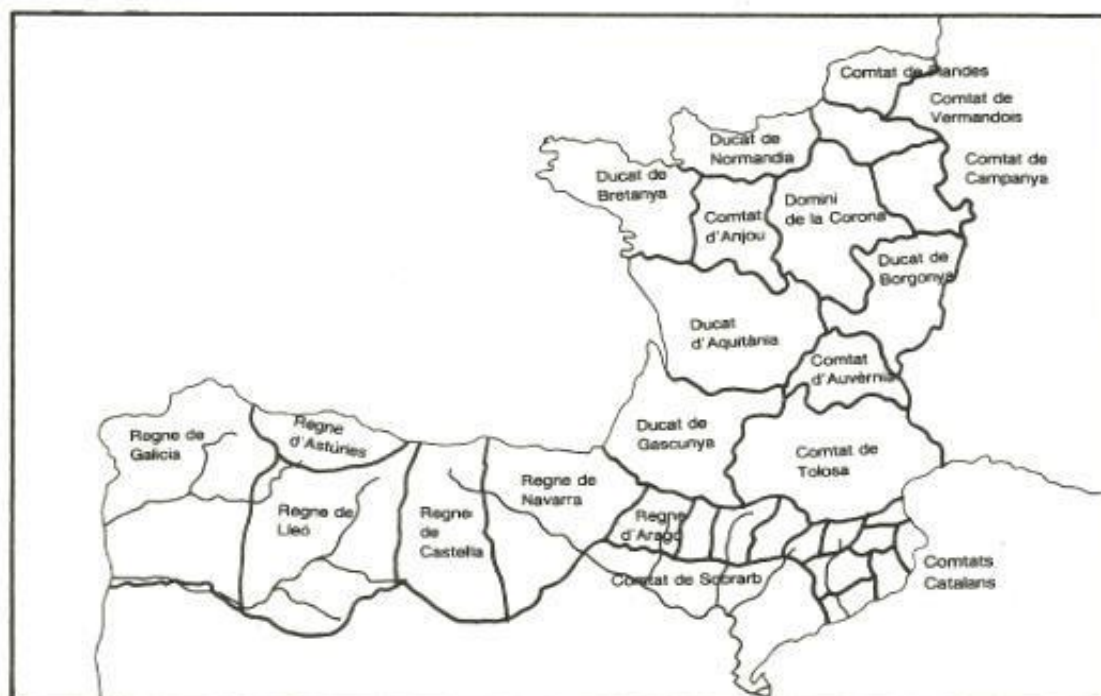
Després de la crisi de l'Imperi romà d'occident —l'Imperi d'orient es manté pròsper— i de les grans migracions de pobles del centre i nord d'Europa cap al sud, l'aparició de la religió islàmica a Aràbia (segle VII) provoca l'expansió d'aquesta religió per tot el sud de la Mediterrània. En el mapa trobem representades, doncs, tres grans zones:

*L'Europa Occidental*, on s'està gestant el Feudalisme i on, el rei dels francs, Carlemany, intenta de refer l'Imperi romà. Aquest intent fracassarà i provocarà la dispersió del poder polític en petites unitats, com es comprova en el mapa B.

*L'Imperi Bizantí* (Imperi romà d'orient), que conserva una economia forta basada en l'agricultura i el comerç i en l'existència de ciutats grans i pròsperes. El seu sistema polític es basa en el poder de l'emperador i els funcionaris. Conserva la religió cristiana, però a partir de l'any 1.054 deixarà d'oïr el papa de Roma i constituirà l'església ortodoxa.

*L'àrea musulmana*, que comprèn aquells territoris conquerits pels àrabs o per poblacions convertides a l'Islam. La seva economia és rica i es basa en l'agricultura de regadiu i el comerç a llarga distància. Aquesta àrea té grans ciutats amb activitats artesanals importants. El seu poder religiós i polític es troba en mans dels califes i els funcionaris.

#### B. Entorn del Segle XI



1. Rosselló
2. Empúries
3. Besalú
4. Cerdanya
5. Girona
6. Osona
7. Barcelona
8. Urgell
9. Pallars
10. Ribagorça



- Després d'haver llegit el text i, observant el mapa del segle IX, ompliu el quadre següent. Després, responeu les preguntes que hi ha al final:

|               | Europa feudal | Imperi bizantí | dominis musulmans |
|---------------|---------------|----------------|-------------------|
| origen        |               |                |                   |
| territoris    |               |                |                   |
| economia      |               |                |                   |
| poder polític |               |                |                   |
| religió       |               |                |                   |

- Quins pobles europeus resten, en el mapa, fora de l'Europa cristiana i feudal?
- Torna al mapa del segle IX i llegeix el nom de les marques carolíngies que hi has escrit. Cerca per internet el significat de "marca". Quin títol nobiliari prové d'aquest concepte?
- Finalment, i en el mapa del segle XI (mapa B) situa amb números els comtats catalans que tens a la seva dreta. Vigila de no confondre el límit de cada comtat (més gruixut) amb la llera dels rius (més prima)



• **Llegiu el text següent i l'esquema sobre el feudalisme. Després, fes l'activitat:**

El **feudalisme** és la forma en què estava organitzada la **societat** durant l'Edat mitjana.

Les terres depenien, en general, dels **senyors feudals**, els quals feien que els pagesos les conreassin. Els **pagesos** no es podien allunyar de les terres del senyor sense consentiment de l'amo; per a poder esdevenir lliures, els pagesos havien de pagar una redempció o redimença.

El **senyor** (normalment un **noble**, però també podia ser un monestir) estava **vinculat** a un altre senyor de més importància (un altre noble, de rang superior), de qui havia rebut el benefici de les terres (o feu) a canvi de prestar-li **vassallatge** o **fidelitat**. Les cerimònies

en les quals es realitzaven les promeses de vassallatge i les concessions de feus s'anomenaven, respectivament, **homenatge** i **investidura**. El feu es podia transmetre per herència i l'incompliment del pacte feudal podia suposar la seva pèrdua.

A Catalunya, els comtes cedien feus als senyors amb castells i aquests, al seu torn, els cedien (**subinfeudaven**) a d'altres senyors o cavallers menys importants, o a pagesos lliures que es veien obligats, a canvi, a contribuir amb **delmes** (10% de la collita, per al clergat), **rendes** entre el 50-75% de la collita o equivalent) i a fer serveis de **manteniment** en camins o edificis senyorials.

**Completa el següent esquema amb els conceptes de la columna:**

ajuda militar, fidelitat i obediència, i consell en el govern

relacions de dependència o servitud

CAVALLERS

protecció militar

CAMPEROLS

ajuda militar

REI

alimentar

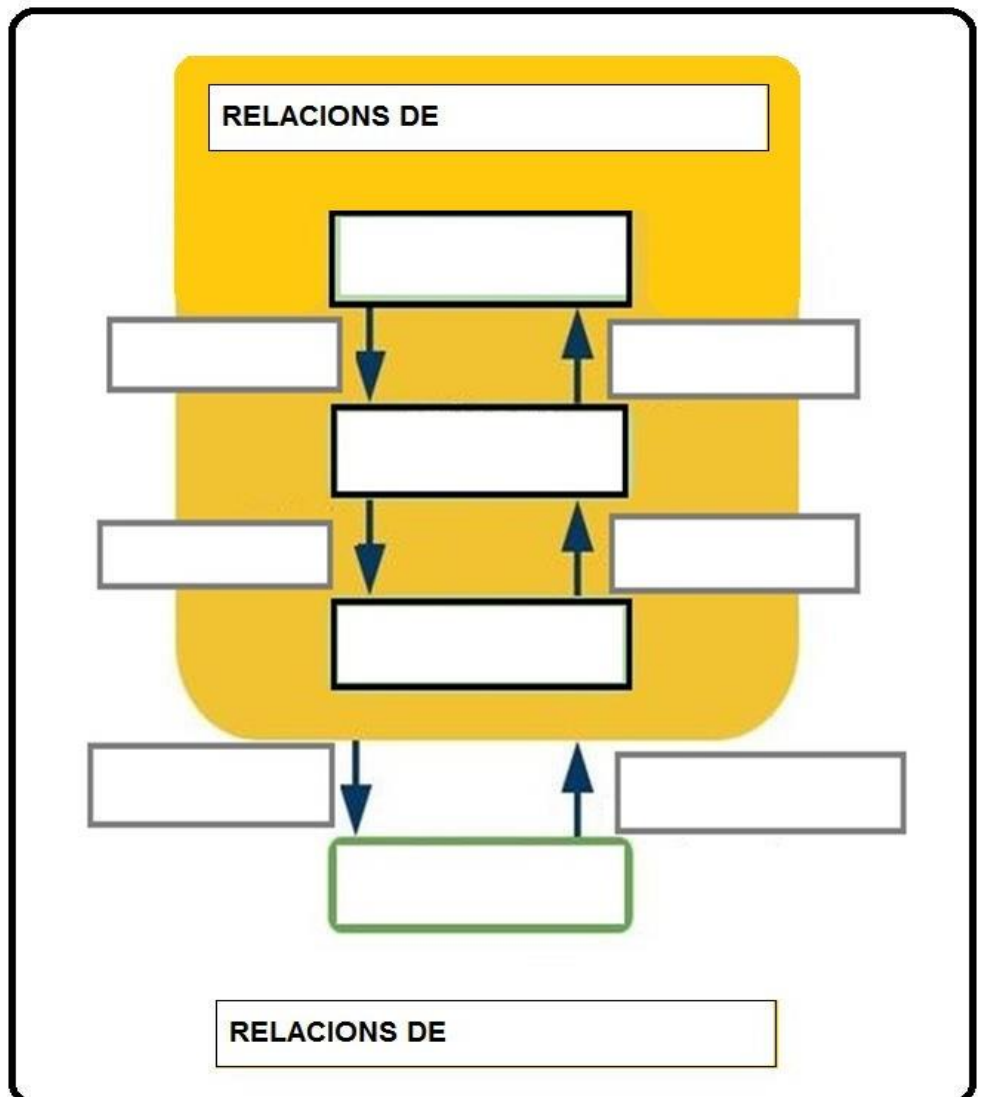
feu o senyoria (càrrec, castell i terres)

relacions de vassallatge

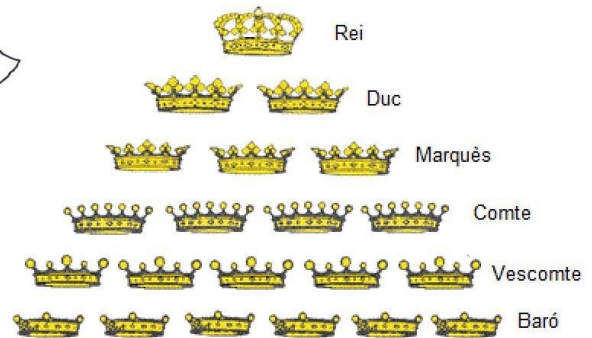
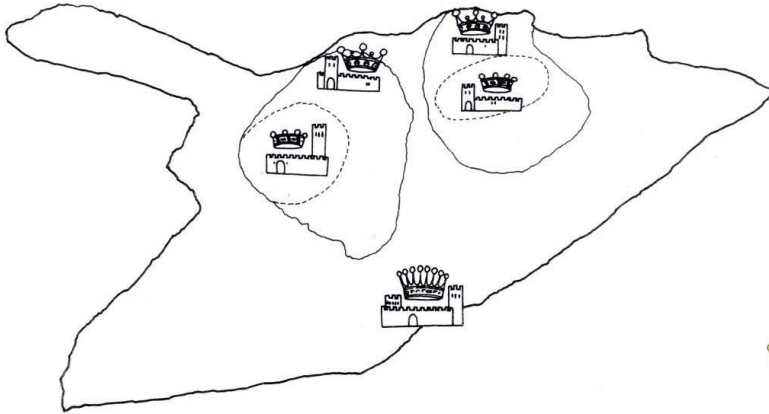
treball i impostos

SENYORS FEUDALS

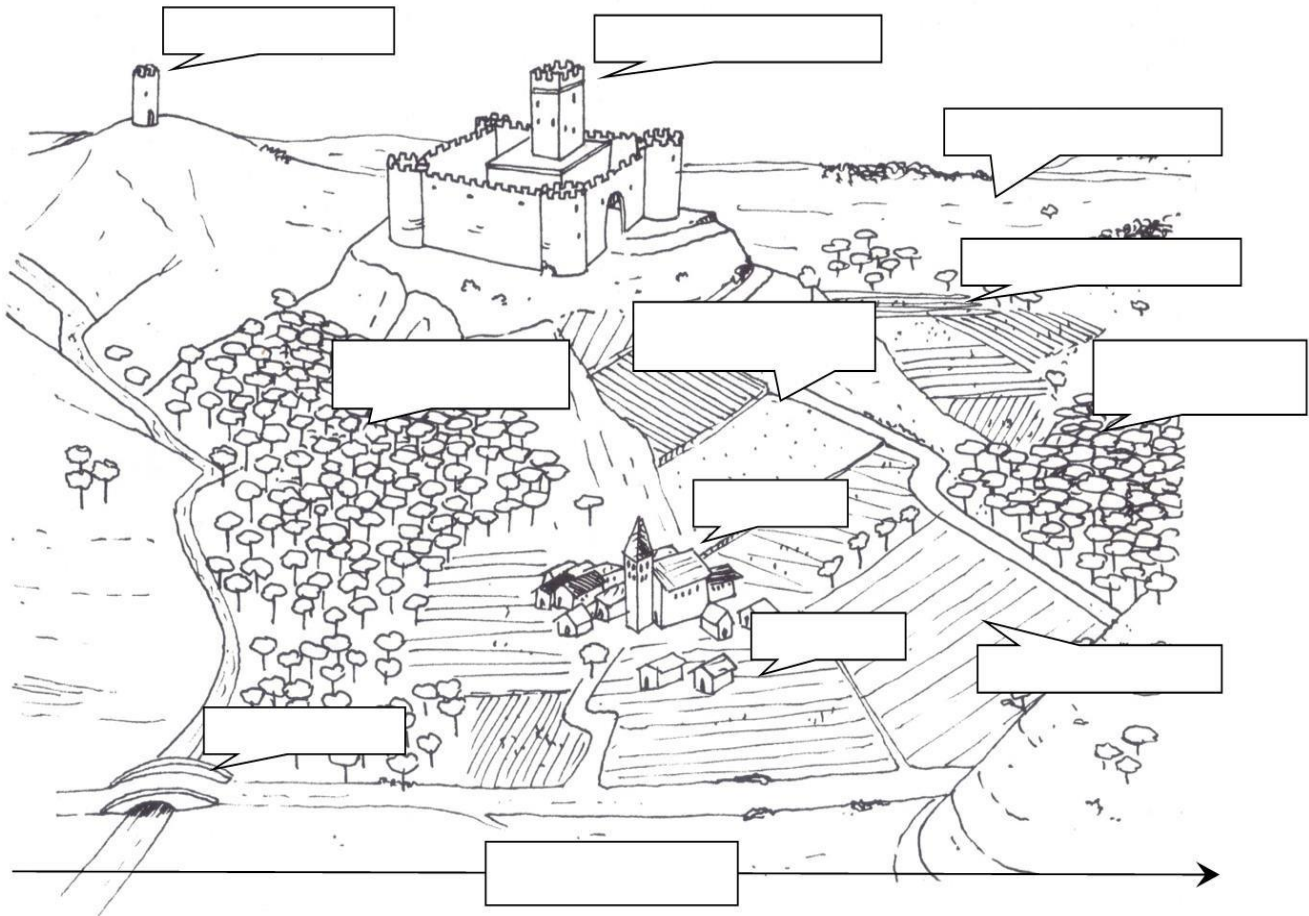
(nobles o clergues)



- Observa la piràmide que mostra la jerarquia nobiliària. Després, a partir de la lectura del text del requadre de la pàgina anterior, i en el següent croquis d'un comtat, assenyala-hi amb números els territoris següents: 1. Comtat de Barcelona, 2. Vescomtat de Cardona, 3. Vescomtat d'Osona, 4. Baronia d'Òdena, 5. Baronia del Brull. Quan acabis, assenyala quin paràgraf del text anterior explica ambdues imatges.



- Aquesta imatge és una representació d'un feu o senyoria. Escriu-hi les següents parts: pont (pontatge), boscos del senyor (x2), reserva, poblet o vil·la, torre de defensa, prats del senyor, masos (x3), peatge, castell del senyor.





- **Llegiu atentament el text i fixeu-vos molt bé en la il·lustració per després emplenar la taula seguint amb el vocabulari que hi ha al final:**

L'Església medieval va elaborar la teoria que justificava l'organització social pròpia del feudalisme. Aquesta explicava que en la societat humana, igualment que en qualsevol altre organisme, cadascuna de les parts que la configuraven acomplien una funció i que totes eren igualment necessàries.

A les classes dominants de la societat feudal, aquesta justificació dels seus privilegis els resultava força avantatjosa i la van fer seva, amb la divisió de la societat en tres ordres o **estaments**: **clergat** (*oratores*, els que resen), **noblesa** (*bellatores*, els que fan la guerra) i el **poble** (*laboratores*, els que treballen, que eren pagesos en la immensa majoria). Es pertanyia a cada estament per naixement i per a tota la vida (exceptuant el cas dels clergues, que no s'hi naixia, sinó que ho esdevenies).

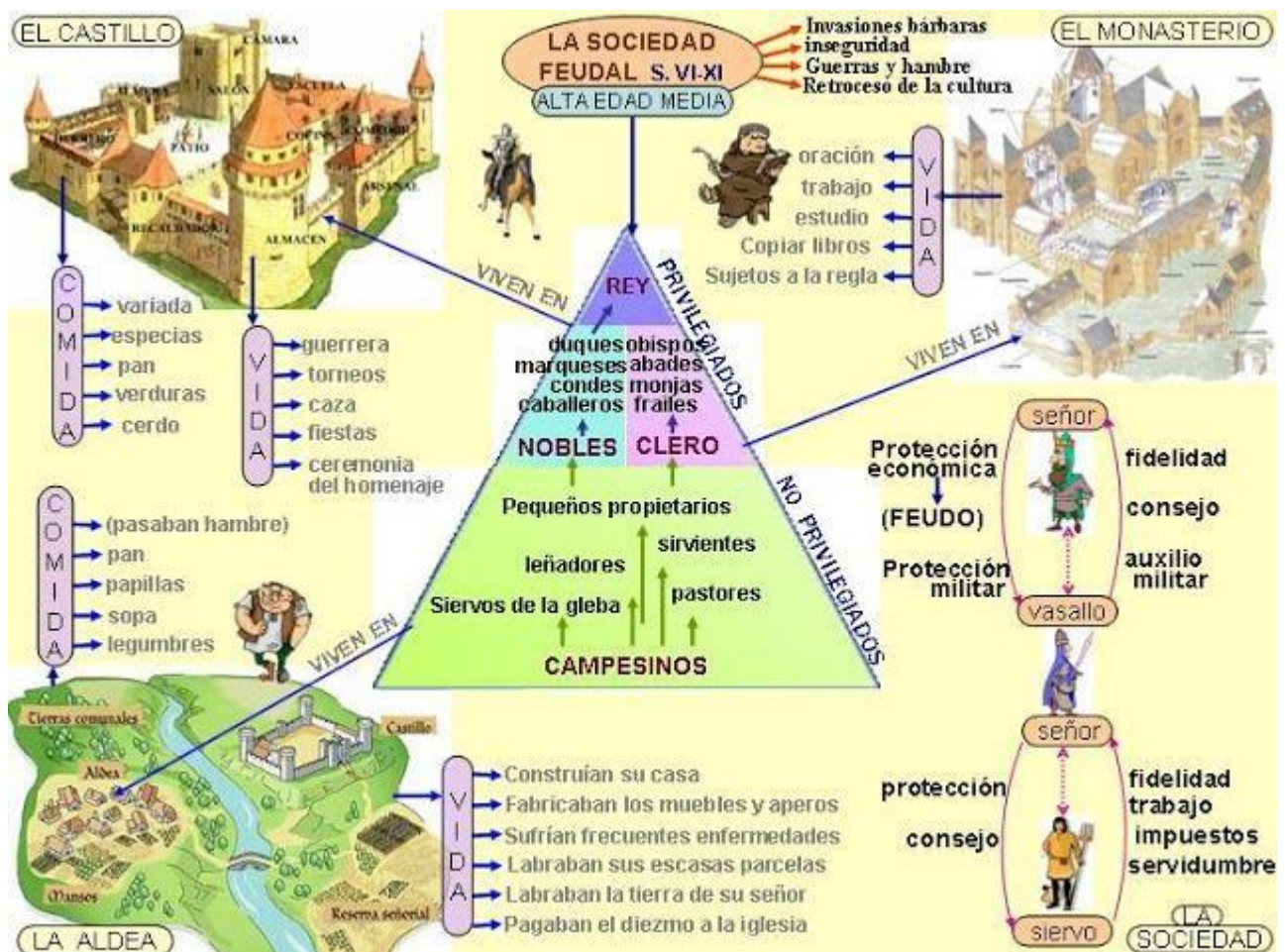
Així, el **clergat**, compost eren pels monjos, monges i els sacerdots, tenia la missió d'ajudar a aconseguir la salvació espiritual (la vida eterna, després de la mort) als éssers humans.

La **noblesa**, composta pels cavallers i les seves famílies,

s'encarregava de defensar la població militarment.

El clergat i la noblesa eren estaments **privilegiats**, és a dir, estaven exempts de pagar impostos, no realitzaven treballs manuals i tenien accés a càrrecs polítics importants. Tot i que jurídicament constituïen dos ordres diferents, econòmicament pertanyien a la mateixa classe social: eren propietaris de grans extensions de terres i vivien de les rendes de les famílies pageses.

Per últim, el **poble**, és a dir la resta de la societat, havia de proporcionar a aquests primers grups els mitjans materials necessaris per tal que poguessin desenvolupar la seva funció. Inicialment, el poble nominalment només hi incloïa els camperols. S'excloïa als artesans, els mercaders i els habitants de la ciutat perquè la seva importància era encara escassa i hi havia la convicció que la riquesa provenia de la terra. Més tard, amb el desenvolupament de les ciutats i el comerç, l'estament va abraçar també a la puixant burgesia urbana. Per tant, aquest estament estava compost per aquells que es dedicaven a produir i vendre els aliments i els productes que necessitava la societat.



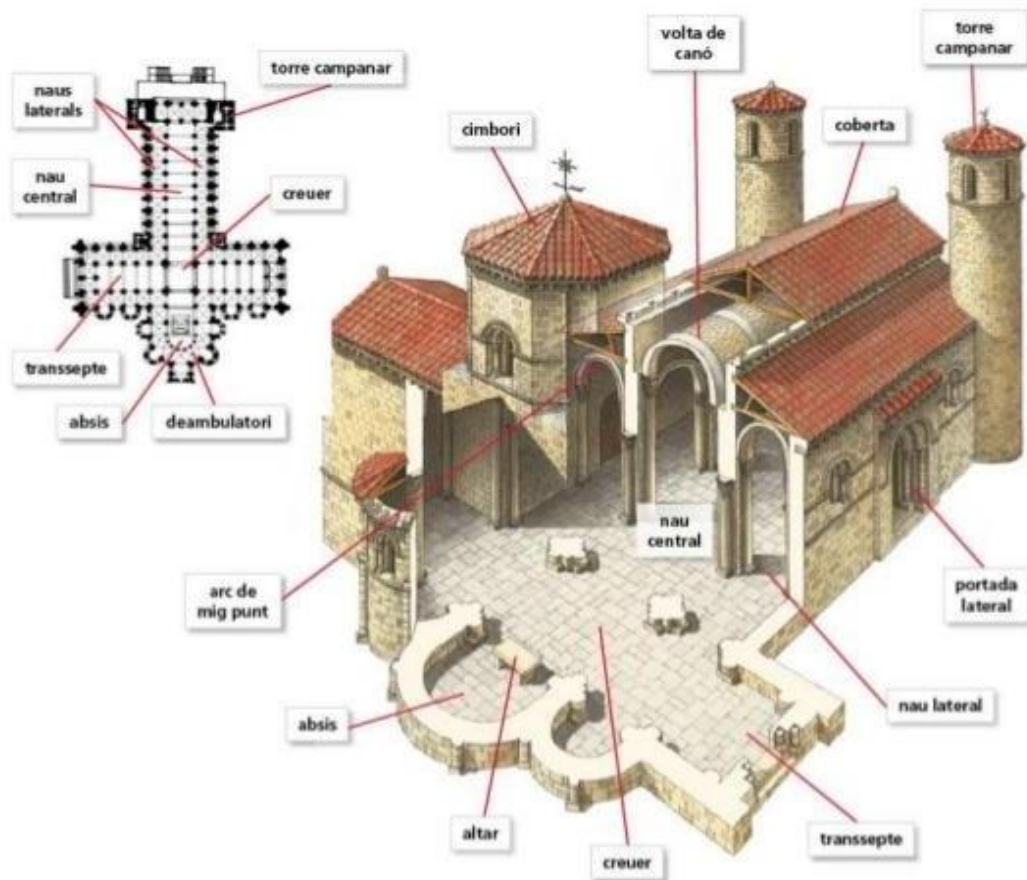


|                           | NOBLESA | CLERGAT | PAGESIA |
|---------------------------|---------|---------|---------|
| activitats productives    |         |         |         |
| activitats intel·lectuals |         |         |         |
| activitats de lleure      |         |         |         |
| lloc de residència        |         |         |         |
| vestit i menjar           |         |         |         |
| obligacions i drets       |         |         |         |

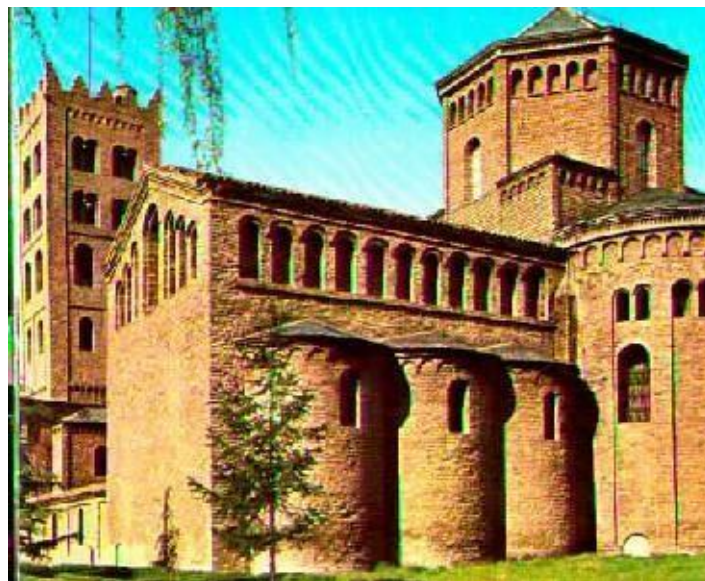
*vestits senzills i pobres, fets per ells mateixos -- castells fortificats -- només durant una part de l'hivern podien aturar les seves activitats -- resar -- tornejos, festes i caça -- resar per les ànimes dels fidels; cobrar impostos -- en cabanes, juntament amb els animals -- túniques que els arribaven fins als peus -- lectura i descans -- entrenar-se per a (i fer) la guerra -- conreu de la terra -- llegir i escriure; copiar llibres -- treballar per a nobles i clergues -- monestirs o parròquies -- vestits rics -- poder de manar i castigar en tot el seu territori; cobrar impostos*

## L'ART ROMÀNIC (ARQUITECTURA)

- Observa atentament la imatge que representa els principals elements de l'arquitectura romànica d'una església:



Ara, assenyal·la en la fotografia els elements de l'art romànic que puguis identificar:





## L'EDAT MITJANA 2: EL RESSORGIMENT DE LES CIUTATS

- **Llegiu atentament el següent text i contesteu les preguntes que hi ha a continuació.**

A Europa les ciutats havien entrat en una fase de decadència després de la crisi de l'Imperi romà. A partir del segle XII, les ciutats van tornar a créixer. En uns casos eren ciutats antigues que tornaven a cobrar força. En d'altres eren ciutats de nova creació sorgides al costat d'un castell o un monestir, en una cruïlla de camins o en rutes comercials.

### LES CAUSES DEL CREIXEMENT DE LES CIUTATS.

El creixement de les ciutats va respondre a diversos motius. D'una banda, amb les noves tècniques agrícoles es necessitaven menys camperols i molts van haver d'**emigrar** a les ciutats per buscar-hi feina.

A més el comerç es va reactivar i molts mercaders es van instal·lar a les ciutats, on tenien lloc els **mercats**. Els camperols dels voltants anaven un cop per setmana a la ciutat a vendre els seus productes i, alhora, hi compraven els que necessitaven. Algunes ciutats van arribar a ser centres de comerç regional i fins i tot internacional molt importants.

Les ciutats oferien condicions de vida millors, perquè no estaven sota el control dels senyors feudals i tots els seus habitants eren lliures. Cada ciutat tenia el seu propi govern, l'**ajuntament**, que era dirigit per l'alcalde. Molts camperols també van emigrar de les ciutats per fugir de la servitud i ser més lliures.

### ELS HABITANTS DE LES CIUTATS

L'habitant de les ciutats s'anomenava **burgès**. Però entre els habitants de les ciutats hi havia grans diferències.

- Alguns eren molt rics, per exemple els propietaris dels tallers artesans més grans i els mercaders principals. Aquests grups controlaven el govern de la ciutat.
- La majoria de la població estava formada per artesans i botiguers modestos, i per persones dedicades al servei domèstic a les cases dels més rics.
- Per sota d'ells hi havia els pobres i els marginats, que no tenien feina i mendicaven o fins i tot delinquen per sobreviure.

A les ciutats de l'Europa medieval la major part de la població era cristiana, però també hi havia grups de jueus que vivien en barris separats, les **júeries** o **calls**. Al regnes cristians de la península Ibèrica també hi havia població islàmica que vivia en barris anomenats **moreries**.



- Enumera les 3 causes que van provocar que les ciutats creixessin a partir del segle XII.

1.

2.

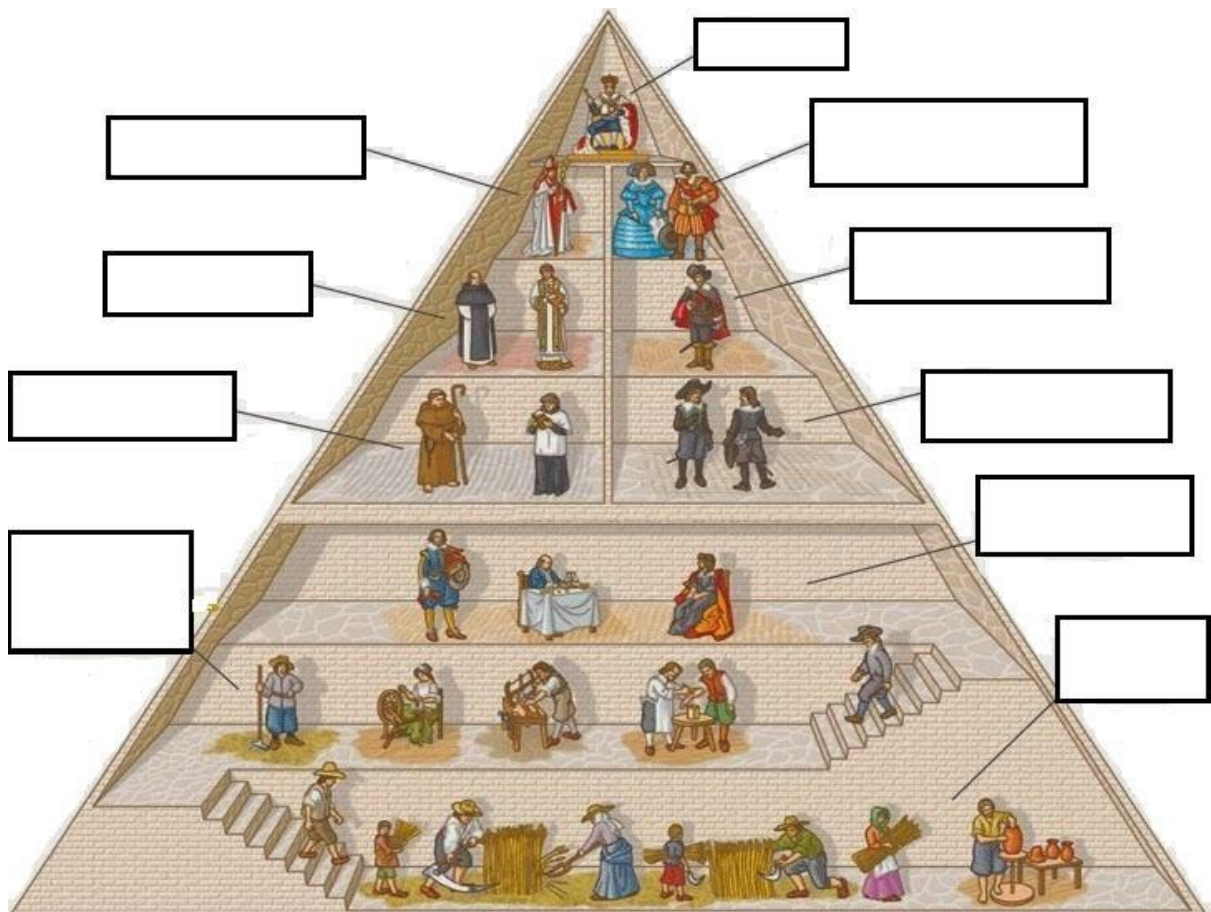
3.

- A la piràmide social de la baixa edat mitjana que tens a continuació, escriu-hi els noms dels representants de cada estament. Un cop ho hakis fet, pinta d'un color diferent els requadres dels privilegiats i els no privilegiats.

*baix clergat (capellans, frares)  
alta noblesa (prínceps,  
comtes...)  
camperols lliures i artesans*

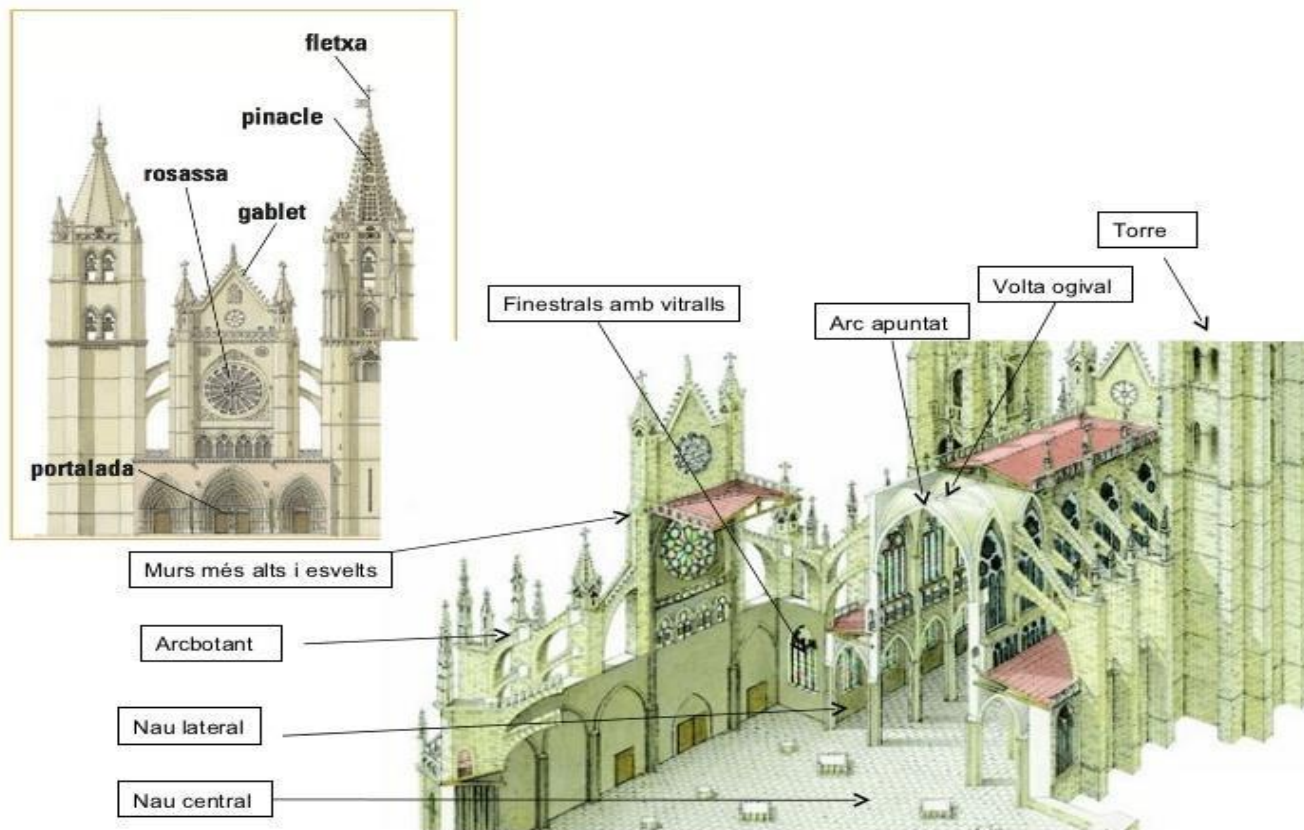
*clergat mitjà  
comerciants i bankers  
alt clergat (bisbes)  
mitjana noblesa (cavallers)*

*camperols serfs  
baixa noblesa  
rei*



## L'ART GÒTIC (ARQUITECTURA)

- Observeu aquest dibuix i situeu els elements que pugueu localitzar en la fotografia que hi trobareu a continuació.

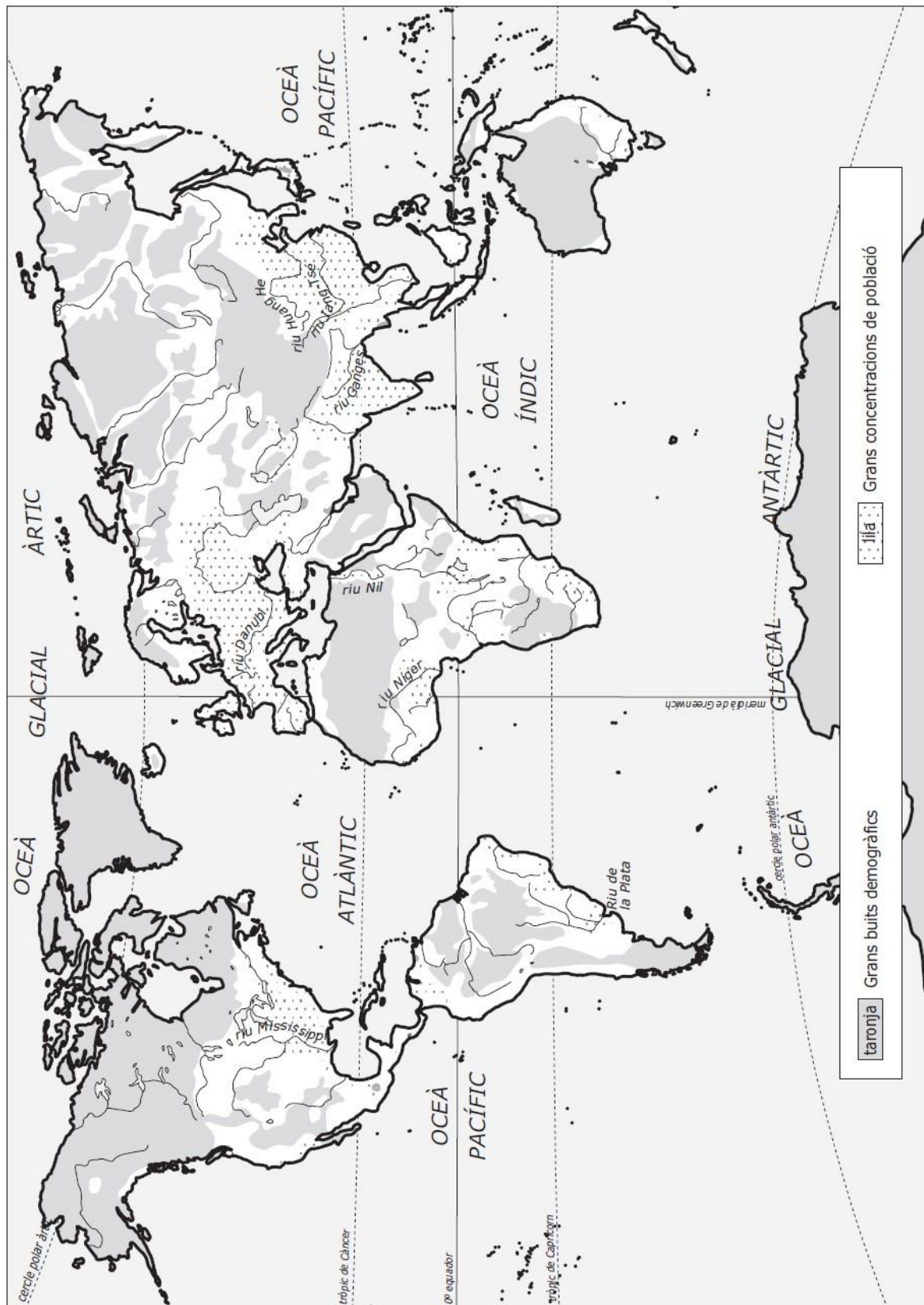






## GEOGRAFIA HUMANA

Completa el mapa segons la llegenda.



Completa el quadre i pinta el mapa de colors.

| Comunitat autònoma           | Superfície (km²) | Població (hab.) | Densitat (hab./km²) |
|------------------------------|------------------|-----------------|---------------------|
| Andalusia                    | 87.597           | 7.687.518       |                     |
| Aragó                        | 47.720           | 1.294.584       |                     |
| Astúries (Principat d')      | 10.604           | 1.073.761       |                     |
| Balears (Illes)              | 4.992            | 955.054         |                     |
| Canàries                     | 7.477            | 1.915.540       |                     |
| Cantàbria                    | 5.321            | 554.784         |                     |
| Castella i Lleó              | 94.223           | 2.493.918       |                     |
| Castella-la Manxa            | 79.463           | 1.848.881       |                     |
| Catalunya                    | 32.114           | 6.704.146       |                     |
| Comunitat Valenciana         | 23.255           | 4.543.304       |                     |
| Extremadura                  | 41.634           | 1.075.286       |                     |
| Galícia                      | 29.574           | 2.750.985       |                     |
| Madrid (Comunitat de)        | 8.022            | 5.804.829       |                     |
| Múrcia (Regió de)            | 11.313           | 1.294.694       |                     |
| Navarra (Comunitat Foral de) | 10.391           | 584.734         |                     |
| País Basc                    | 7.234            | 2.115.274       |                     |
| La Rioja                     | 5.045            | 293.553         |                     |

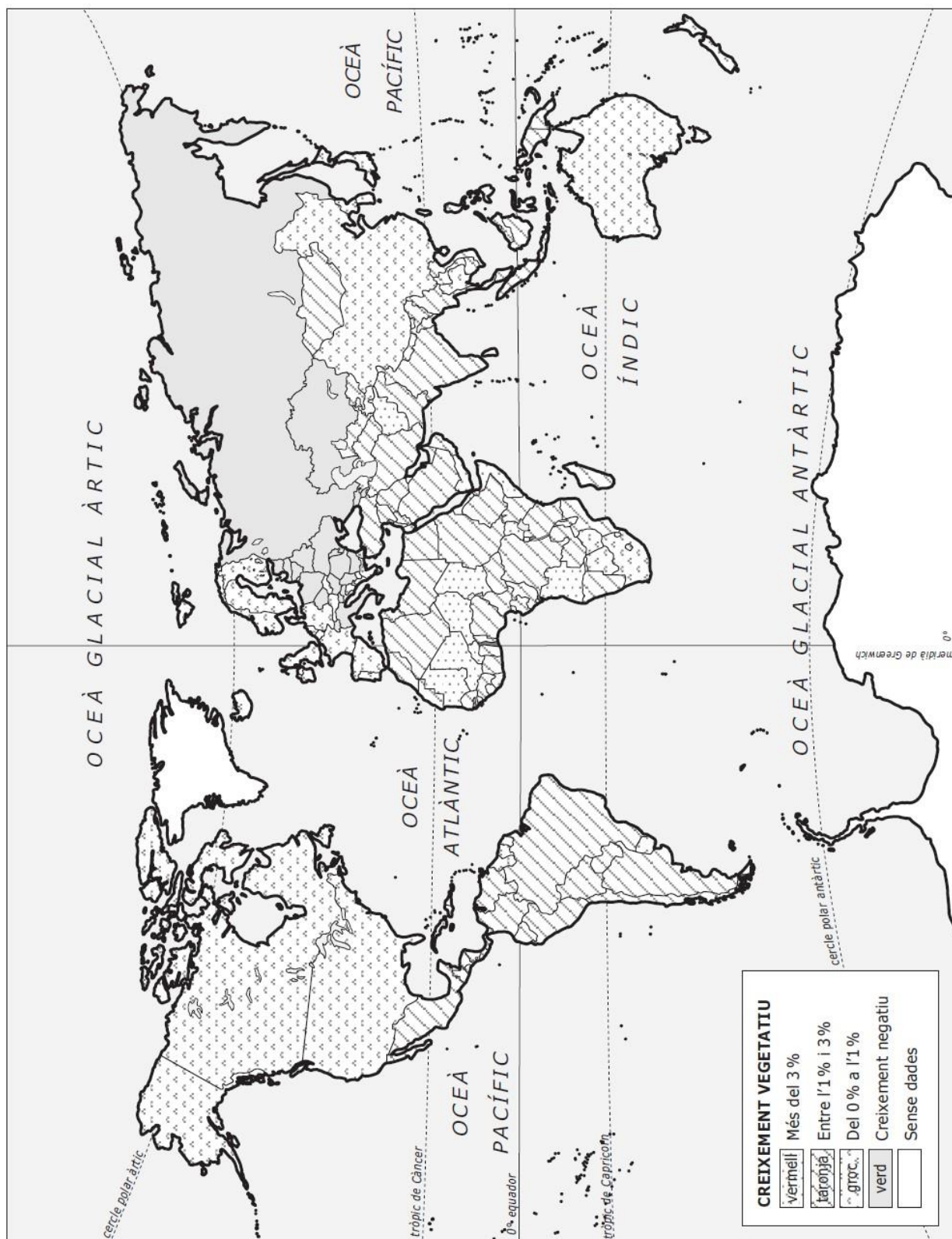


**RECORDA!!!** La DENSITAT DE POBLACIÓ es calcula dividint el nombre d'habitants pels quilòmetres quadrats de superfície.





Escriu el nom de cinc països amb un creixement vegetatiu elevat i el d'uns altres cinc amb un creixement negatiu. Completa el mapa segons la llegenda.





**MAPA DE LES GRANS CIVILITZACIONS DEL MÓN. (Completa'l segons la llegenda)**

